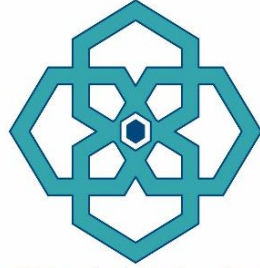


YABANCILARIN ÜLKEMİZDE ÇALIŞMA İZİNLERİ

ÇORUM YATIRIM DESTEK OFİSİ



OKA

ORTA KARADENİZ KALKINMA AJANSI
MIDDLE BLACK SEA DEVELOPMENT AGENCY

2019

Yabancıların Ülkemizde Çalışma İzinleri

İLGİLİ MEVZUAT

- 6735 sayılı Uluslararası İşgücü Kanunu
- 6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu
- (Mülga) 4817 sayılı Yabancıların Çalışma İzinleri Hakkında Kanun / Uygulama Yönetmeliği
- Turkuaz Kart Yönetmeliği
- Serbest Bölgelerde Çalışan Yabancıların Çalışma İzinlerine Dair Yönetmelik

6735 Sayılı Uluslararası İşgücü Kanunu

Kanunun amacı, uluslararası işgücüne ilişkin politikaların belirlenmesi, uygulanması ve izlenmesi, yabancılara verilecek çalışma izni ve çalışma izni muafiyetlerine dair iş ve işlemlerde izlenecek usul ve esasların, yetki ve sorumlulukların belirlenmesi, uluslararası işgücü alanındaki hak ve yükümlülüklerinin düzenlenmesi, izinlerin tek elden verilmesinin sağlanması, etkin bir veri tabanı oluşturulması ve etkin takip ve denetim ile kayıt dışı istihdamın önlenmesidir.

Kanunun Kapsamı

- Türkiye’de çalışmak için başvuruda bulunan veya çalışan yabancılar
- Bir işveren yanında mesleki eğitim görmek üzere başvuruda bulunan veya görmekte olan ya da staj yapmak üzere başvuruda bulunan veya staj yapan yabancılar
- Türkiye’de geçici nitelikte hizmet sunumu amacıyla bulunan sınır ötesi hizmet sunucusu yabancıları
- Yabancı çalıştıran veya çalıştırmak üzere başvuruda bulunan gerçek ve tüzel kişiler

Kanun Kapsamının Dışında Kalanlar

- Diğer kanunlarda ya da Türkiye’nin taraf olduğu ikili veya çok taraflı anlaşmalar veya uluslararası sözleşmelerde çalışma izni almadan çalışabileceği belirtilen yabancılar
- Türk Vatandaşlığı Kanunu hükümleri gereğince, İçişleri Bakanlığından izin alarak Türk vatandaşlığından çıkanlar (mavi kart sahibi olanlar)

Çalışma İzni Muafiyeti

6735 sayılı Kanuna göre verilen çalışma izni veya çalışma izni muafiyeti, 6458 sayılı Kanunun 27 nci maddesi uyarınca ikamet izni yerine geçer. Ancak, 6458 sayılı Kanunda tanımlanan mülteci ya da ikincil koruma statüsü dışında yabancıların herhangi bir nedenle ikamet izni olması yabancıya çalışma hakkı vermez.

Çalışma İzni Verme Yetkisi

Yabancıların çalışma izinlerine dair iş ve işlemler, Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı Uluslararası İşgücü Genel Müdürlüğü tarafından yürütülmektedir.

ÇALIŞMA İZİNİ TÜRLERİ

1. Bağımlı Çalışma İzni

Çalışma izni, iş veya hizmet sözleşmesinin süresini aşmamak koşuluyla, gerçek veya tüzel kişiye ait belirli bir işyerinde veya bunların aynı işkolundaki işyerlerinde belirli bir işte çalışmak şartıyla **ilk başvuruda en çok bir yıl süreyle verilir**. Bir yıllık çalışmanın tamamlanmasından sonra, aynı işverene bağlı olmak kaydıyla ilk uzatma başvurusunda **iki yıla kadar** ve sonraki uzatma başvurularında **üç yıla kadar** düzenlenebilir. Farklı bir işveren yanında çalışmak üzere yapılan başvurular ilk başvuru gibi değerlendirilir.

2. Bağımsız Çalışma İzni

13/1/2011 tarihli ve 6102 sayılı Türk Ticaret Kanununa göre kurulmuş olan;

Limited şirketlerin şirket ortağı olan müdürü, anonim şirketlerin şirket ortağı olan yönetim kurulu üyesi, sermayesi paylara bölünmüş komandit şirketlerin yönetici olan komandite ortağı, olan yabancılar ile profesyonel meslek mensubu yabancılar, bağımsız çalışma izni olarak çalışabilirler. Bağımsız çalışma izni bağımlı çalışma izni için düzenlenen süre sınırlamalarına tabi olmaksızın süreli olarak düzenlenir.

3. Süresiz Çalışma İzni

Türkiye’de uzun dönem ikamet izni veya **en az sekiz yıl kanuni çalışma izni** olan yabancılar süresiz çalışma iznine başvurabilir. Süresiz çalışma izni yabancıya, uzun dönem ikamet izninin sağladığı hakları sağlar (Süresiz çalışma izni olan yabancı, özel kanunlardaki düzenlemeler hariç, sosyal güvenliğe ilişkin kazanılmış hakları saklı kalmak ve bu hakların kullanımında ilgili mevzuat hükümlerine tabi olmak şartıyla, Türk vatandaşlarına tanınan haklardan yararlanır.)

4. Turkuaz Kart

Turkuaz Kart; nitelikli işgücü, nitelikli yatırımcı, bilim insanı veya araştırmacı, kültürel veya sanatsal faaliyetler açısından uluslararası düzeyde başarılı olan sportif faaliyetler açısından uluslararası düzeyde başarılı olan yabancılara verilebilir.

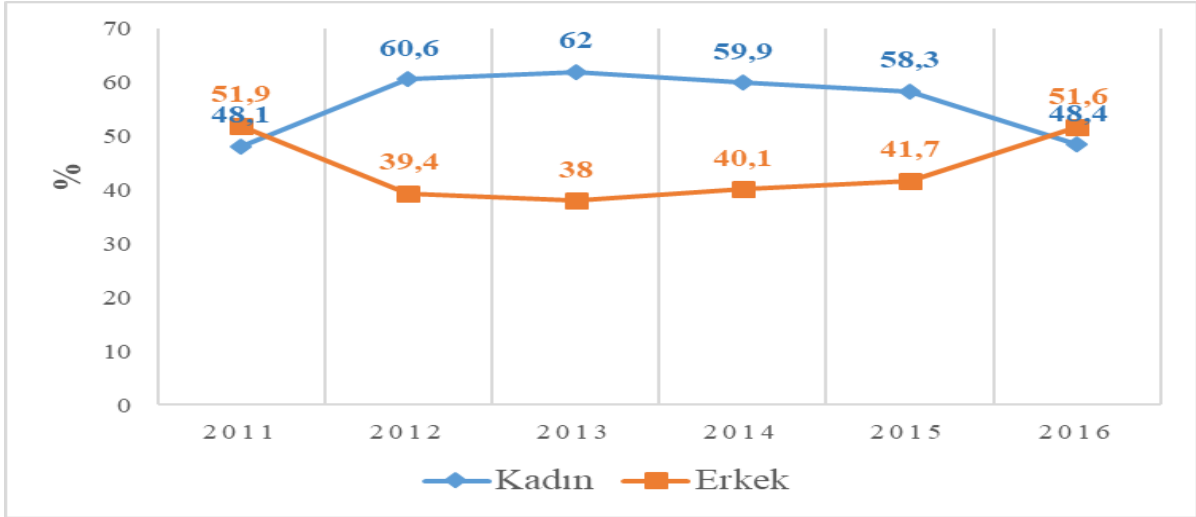
Turkuaz Kart **ilk üç yılı geçiş süresi olmak kaydıyla** verilir ve geçiş süresinin sonunda bu kaydın kaldırılması ile Turkuaz Kart süresiz hale gelir. Turkuaz Kart sahibi süresiz çalışma izninin sağladığı haklardan yararlanır. Turkuaz Kart Yakını Kartı geçerlilik süresi içinde ikamet izni yerine geçer ve Turkuaz Kart sahibinin eş ve bakmakla yükümlü olduğu çocuklarına Türkiye’de ikamet hakkı sağlar. **Türkiye’de geçici koruma kapsamındaki yabancılar Turkuaz Karta başvuramaz.**

YABANCILARIN ÇALIŞMA İZİN İSTATİSTİKLERİ

Yıllara ve cinsiyete göre yabancılara verilen çalışma izin sayılarının dağılımı¹

Yıl	Kadın		Erkek		Toplam
	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	
2011	8.396	48,1	9.070	51,9	17.466
2012	19.552	60,6	12.727	39,4	32.279
2013	28.406	62	17.419	38	45.825
2014	31.308	59,9	20.986	40,1	52.294
2015	37.620	58,3	26.900	41,7	64.547
2016	35.606	48,4	37.954	51,6	73.560

Yıllara ve cinsiyete göre verilen çalışma izinlerinin oransal dağılımı



Yıllara ve izin türlerine göre yabancılara verilen çalışma izin sayısı

Yıl	İzin Türü			Toplam
	Sürelili	Süresiz	Bağımsız	
2011	17.318	132	16	17.466
2012	32.190	80	9	32.279
2013	45.723	93	9	45.825
2014	52.197	95	3	52.295
2015	64.402	115	4	64.521
2016	73.421	115	24	73.560

2016 yılı verilerine göre, **Çorum ilinde** 15'i kadın, 27'si erkek olmak üzere toplamda 42 yabancıya süreli çalışma izni verilmiştir.

¹ Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı'nın yayınladığı yabancılara çalışma izin istatistikleri en güncel 2016 yılına aittir.

ÇALIŞMA İZİNİ BAŞVURUSU

Çalışma izni başvuruları; yurt içinde doğrudan Bakanlığa, yurt dışında yabancının vatandaşı olduğu veya yasal olarak bulunduğu ülkedeki Türkiye Cumhuriyeti büyükelçilikleri veya başkonsolosluklarına yapılır. Yurt dışında yapılan çalışma izni başvuruları Türkiye Cumhuriyeti büyükelçilikleri veya başkonsolosluklarınca Bakanlığa iletilir.

Yurt içi başvurular: Türkiye’de en az altı ay süreli geçerli ikamet izni bulunan yabancılara ilişkin çalışma izin başvuruları doğrudan Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığına yapılabilmektedir. Bu başvurular yabancı şahısları çalıştırmak isteyen işverenler tarafından yapılmaktadır. Yabancıların herhangi bir işyeri göstermeksizin yapacakları başvurular kabul edilmemektedir.

Çalışma izin başvurularının **elektronik ortamda** yapılması gerekmektedir. Çalışma izin başvuruları elektronik imza ile e-devlet üzerinden yapılmaktadır.

Yurt dışı başvurular: Türkiye’de ikamet etmeyen yabancılar, Türkiye’deki bir işveren ile imzalayacakları iş sözleşmesini, davet mektubunu veya atama yazısını ibraz ederek, çalışma izni başvurularını uyuğunda buldukları ülkelerdeki T.C. dış temsilciliklerine yaparlar. Başvuru esnasında yabancı şahsa müracaatın kabul edildiğine dair bir referans numarası verilir. Temsilcilikler bu başvuruları elektronik ortamda, Dışişleri Bakanlığı kanalıyla kendi görüşleri ile birlikte Bakanlığımıza iletirler. Dış temsilciliğimize yapılan başvuruyu takip eden 10 işgünü içinde Türkiye’deki işverenin söz konusu referans numarasını kullanarak internet üzerinden online çalışma izin başvurusu yapması gerekmektedir.

Çalışma İzinlerinin Verilmesinde Değerlendirme Kriterleri

- Çalışma izni talep edilen işyerinde **her yabancı için en az beş T.C. vatandaşının istihdamı zorunludur.** Yabancının şirket sahibi/ortağı olması durumunda bu koşul, verilen bir yıllık iznin ikinci altı aylık dönemi için aranılmaktadır.
- İşyerinin ödenmiş sermayesinin en az **100.000 TL** veya brüt satışlarının en az **800.000 TL** veya son yıl ihracat tutarının en az **250.000 ABD Doları** olması gerekmektedir.
- İzin isteyen şirket ortağı yabancının, 40.000 TL’den az olmamak üzere sermaye payının **en az yüzde 20** olması zorunludur.
- Üst düzey yöneticiler, pilotlar ve ön izin talebinde bulunan mühendis ve mimarlar için asgari ücretin **en az 6,5 katı**, birim veya şube müdürleri ile mühendis ve mimarlar için asgari ücretin **en az 4 katı**, uzmanlık ve ustalık gerektiren işlerde çalışacaklar, öğretmenler ile psikolog, fizyoterapist, müzisyen ve sahne sanatçısı unvanlarında çalışacak yabancılar için asgari ücretin **en az 3 katı**, turizm-Animasyon organizasyon firmalarında akrobat ve benzeri unvanlarda çalışacak yabancılar ile masör, masöz ve SPA terapisti gibi işlerde çalışacak yabancılar için asgari ücretin **en az 2 katı**, satış elemanları asgari ücretin **en az 1,5 katı**, ev hizmetlerinde çalıştırılacak yabancılar için **en az asgari ücret**, olması gerekmektedir.

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti vatandaşı yabancılar, Türk ve akraba toplulukları uygulamaları çerçevesinde ikamet izni verilmiş olan yabancılar, İnsani mülahazalar çerçevesinde ikamet izni

verilmiş olan yabancılar, İnsan ticareti mağduru olarak ikamet izni verilmiş olan yabancılar, Anne, baba veya çocuğu Türk vatandaşı olan yabancılar, Vatansız statüsünde ikamet izni verilmiş olan yabancılar. En az üç yıl süreyle Türk vatandaşı ile evlilik birliği içinde yaşayan yabancılar çalışma izni değerlendirme kriterlerinden **muaf** tutulur.

Başvuruda Eksik Evrak Tespiti- Ek Belge İstemi:

Başvuruda eksik bilgi veya belgelerin olması hâlinde, bu eksiklikler tamamlanıncaya kadar başvurunun değerlendirilmesi ertelenir. Erteleme süresi, bilgi veya belge eksikliklerinin tamamlanmasını geciktiren mücbir bir sebebin varlığının resmî bir makamdan belgelendirildiği hâller dışında **otuz günü aşamaz**. Erteleme süresi sonunda eksiklikleri tamamlanmayan başvurular reddedilir.

Çalışma İzninin Verilmesi

Çalışma izin başvuruları Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı tarafından 6735 sayılı Kanun ve ikincil mevzuatı ile ilgili diğer mevzuat kapsamında incelenir, durumu uygun görülen yabancılar gerekli hallerde ilgili kurumların da görüşleri alınarak çalışma izni verilir. 6735 sayılı Uluslararası İşgücü Kanununa göre usulüne uygun olarak yapılan çalışma izni başvurusu, sunulan bilgi ve belgelerin tam olması kaydıyla **30 gün içerisinde** değerlendirilerek sonuçlandırılır.

Çalışma izinleri işverene, İçişleri Bakanlığına, başvurunun konsolosluklarımız kanalıyla yapıldığı hallerde Dışişleri Bakanlığına, ilgili valiliğe (Göç İdaresi il md.) ve SGK il müdürlüğüne (online) bildirilmektedir.

Çalışma izin belgesi verilen yabancılar, başvuru yaptıkları T.C. dış temsilciliğinden çalışma iznini alarak ve gerekli harçları ödeyerek ülkemize giriş yapabilirler. Yabancılar, ülkeye giriş yaptıkları tarihten itibaren **en geç yirmi iş günü içinde** adres kaydı sistemine kayıt yaptırmak zorundadır.

Çalışma İzninin Uzatılması

Çalışma izni uzatma başvurusu, **çalışma izni süresinin dolmasına altmış gün kalmasından itibaren ve her durumda çalışma izni süresi dolmadan** yapılır. Bu süre dolduktan sonra yapılan uzatma başvuruları reddedilir.

Çalışma izni uzatma başvurusunda bulunan yabancılar, başvuru sonuçlandırılıncaya kadar yapılan işin mahiyeti değişmemek kaydıyla aynı işyeri ve meslekte çalışmaya devam edebilir. Bu süre içerisindeki çalışma, kanuni çalışma olarak kabul edilir ve yabancıların, ilgili mercilerin ve işverenin yükümlülükleri aynı şekilde devam eder.

Çalışma İzin Başvurusunun Reddi

- Uluslararası işgücü politikasına uygun olmayan,
- Sahte veya yanıltıcı bilgi ve belgelerle yapılan,
- Yabancı istihdam edilmesine ilişkin gerekçesi yeterli görülmemen,
- Diğer kanunlarda Türk vatandaşlarına hasredilen iş ve meslekler için yapılan,

- Gerekli nitelik ve uzmanlığı taşımadığı anlaşılan yabancılara ilişkin olan, Bakanlıkça belirlenen değerlendirme kriterlerini karşılamayan,
- 6458 sayılı Kanununun 7 nci, 15 inci ve 54 üncü maddeleri kapsamında olduğu İçişleri Bakanlığınca bildirilen yabancılara ilişkin olan,
- Kamu düzeni, kamu güvenliği veya kamu sağlığı açısından Türkiye’de çalışmasında sakınca görülen yabancılara ilişkin olan,
- Dışişleri Bakanlığının uygun görüşü olması durumu hariç, Türkiye Cumhuriyetinin tanımadığı veya diplomatik ilişkisinin bulunmadığı ülke vatandaşları için yapılan,
- Kanuni süresi içinde yapılmayan veya eksiklikleri tamamlanmayan başvurular reddedilir.

Çalışma izin talebinin reddedilmesi halinde ilgililer karara **otuz gün içinde itiraz edilebilirler**. İtirazlar Genel Müdürlükçe değerlendirilir. İtirazın reddi halinde taraflar idarî yargı yoluna başvurabilirler.

ÇALIŞMA İZİNİ HARCİ VE DEĞERLİ KÂĞIT BEDELİ

492 sayılı Harçlar Kanunu gereğince; yabancılara verilecek çalışma izinleri ve çalışma izni muafiyetleri harca tabidir. Düzenlenen bu belgelerden ayrıca değerli kâğıt bedeli de tahsil edilir. 6735 sayılı Uluslararası İşgücü Kanununun 27. Maddesinin (2). Fıkrası ile 210 sayılı Değerli Kâğıtlar Kanununda yapılan değişiklik ile Bakanlığımızca düzenlenmekte olan çalışma izin belgeleri değerli kâğıt olarak sayılmıştır. 6735 sayılı Kanunla getirilen yeni düzenleme ile çalışma izinleri ve çalışma izni muafiyetleri **ikamet izin harcından muaf** tutulmuştur.

Yurtiçinden yapılan çalışma izin başvurularında ve süre uzatımlarında izin belgesi düzenlenmeden önce harç ve değerli kâğıt bedellerinin yatırılması gerekmektedir. Yurtdışından yapılan başvurularda çalışma izin harcı ve değerli kâğıt bedeli yabancı şahıs tarafından ilgili dış temsilcilliğimize yatırılmaktadır.

Yurtiçinden yapılan çalışma izin (süre uzatımları dâhil) başvurularında, talebi Bakanlık tarafından uygun bulunan yabancılar için çalışma izni harcı ve değerli kâğıt bedelinin ayrı ayrı yatırılması zorunludur. Bakanlık tarafından bu miktarları belirtir **mesaj gelmeden ödeme yapılmaması** önem arz etmektedir.

Harç ve değerli kâğıt bedelleri **sadece** T.C. Ziraat Bankası, T. Vakıflar Bankası, T. İş Bankası şubelerine yatırılabilir. Belirtilen bankaların şubeleri haricinde başka bir bankaya, vergi dairelerine veya internet üzerinden yapılan ödemeler geçerli kabul edilmeyecek olup, yapılan ödemeler online sistem üzerinden Bakanlık tarafından görülmekte olduğundan, Bakanlığa ayrıca makbuz ibrazına gerek bulunmamaktadır.

Bildirim tarihinden itibaren 15 gün içinde istenilen harç ve değerli kâğıt bedelinin yatırılmaması halinde çalışma izin başvurusu işlemde kaldırılmaktadır.

ÇALIŞMA İZİNİ HARÇ TUTARLARI	SÜRE	2018 YILI HARÇ TUTARI	2019 YILI HARÇ TUTARI
Sürelİ Çalışma İzin Belgesi (Süre uzatımları da aynı miktarda harca tabidir)	1 yıla kadar (1 yıl dâhil) Bir yılı aşan süreler için tam yıl harcı alınır).	615,20 TL	761,10 TL
Süresiz Çalışma İzin Belgesi		6152,70 TL	7612,70 TL
Bağımsız Çalışma İzin Belgesi		6152,70 TL	7612,70 TL

Not: Bir yıldan fazla süreli izinlerde her yıl için 615,20 TL harç alınır.

GEÇİCİ KORUMA ÇALIŞMA İZİNİ HARÇ TUTARI	SÜRE	2018 YILI HARÇ TUTARI	2019 YILI HARÇ TUTARI
	1 Yıl	228,90 TL	283,20 TL

DEĞERLİ KAĞIT BEDELİ

30 Aralık 2017 tarih ve 30286 (Mükerrer) sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Muhasebat Genel Müdürlüğü (Sıra No:56) Değerli Kağıtlar Genel Tebliği ile belirlenen 01.01.2018 den itibaren geçerli olacak 2018 yılı Çalışma İzin Belgesi değerli kağıt bedeli aşağıdaki tabloda belirtilmiştir.

DEĞERLİ KAĞIT BEDELİ	2018 YILI	2019 YILI
	72,00 TL	89,00 TL

ÖNEMLİ NOT: Kaybolduğu bildirilerek yenilenmesi talep edilen çalışma izin belgesi ve çalışma izni muafiyetlerinden güncel çalışma izni harç bedelinin yarısı ve güncel değerli kağıt bedeli tam olarak alınır. (492 sayılı Harçlar Kanunu 90. Md.)

KANUNLARLA TÜRK VATANDAŞLARINA HASREDİLEN VE YABANCILARIN ÇALIŞMALARININ YASAK OLDUĞU MESLEK VE GÖREVLER

1. Diş tabipliği, dişçilik, hastabakıcılık. (Tababet ve Şuabatı Sanatlarının Tarzı İcrasına Dair Kanun uyarınca)
2. Eczacılık (Eczacılar ve Eczaneler Hakkında Kanun uyarınca)
3. Veterinerlik (Veteriner Hekimleri Birliği ile Odalarının Teşekkül Tarzına ve Göreceği İşlere Dair Kanun uyarınca)
4. Özel hastanelerde sorumlu müdürlük (Hususî Hastaneler Kanunu uyarınca)

5. Avukatlık (Avukatlık Kanunu uyarınca)
6. Noterlik (Noterlik Kanunu uyarınca)
7. Özel veya kamu kuruluşlarında güvenlik görevlisi (Bazı Kurum ve Kuruluşların Korunması ve Güvenliklerinin Sağlanması Hakkında Kanun uyarınca)
8. Kara suları dâhilinde balık, istiridye, midye, sünger, inci, mercan ihracı, dalgıçlık, arayıcılık, kılavuzluk, kaptanlık, çarkçılık, kâtiplik, tayfalık vb. (Kabotaj Kanunu uyarınca)
9. Gümrük müşavirliği (4458 sayılı Gümrük Kanununun 227nci maddesi gereğince)
10. Turist rehberliği (6326 sayılı Turist Rehberliği Meslek Kanununun 3. maddesi gereğince)

ÇALIŞMA İZİNİ OLMAYAN YABANCI İŞGÜCÜ

Geçici koruma sağlanan yabancılar dâhil çalışma izni olmaksızın Türkiye’de hiçbir yabancı çalışamaz.

İlgili Yasa ve Yönetmelikler Açısından

Türkiye’de geçerli çalışma izni olmadan çalışan yabancılar hakkında cezai ve idari işlem uygulanır. İzinsiz çalıştığı belirlenen yabancıların Türkiye’ye girişi, pasaport, vize ve ikamet izni konuları tetkik edilerek, durumları yasal olmayanların sınır dışı işlemleri Emniyet makamlarınca yürütülür.

İşveren ve İş Çevresi Açısından

- **Sigortasız çalışmak;**

Kayıt dışı dolayısıyla sigortasız çalışan yabancı işgücü, herhangi bir iş kazası ve/veya hastalık durumunda sağlık hizmetlerinden yoksun kalmaktadır.

- **Elverişsiz çalışma koşulları;**

Kayıt dışı yabancı işgücü, iş güvenliği ve işçi sağlığı açısından uygun olmayan şart ve koşullarda çalışmak durumunda kalabilmekte, iş kazaları ve/veya hastalıklarıyla karşı karşıya kalma riskleri artmaktadır.

- **Uzun çalışma saatleri;**

Yasaların belirttiği çalışma saatlerinden çok daha uzun sürelerde çalışmak zorunda kalmak, kayıt dışı yabancıların sıklıkla karşılaştıkları bir olumsuzluktur.

- **Düşük ücretle çalışmak;**

Kayıt dışı çalışan yabancı işgücü, Bakanlık tarafından belirlenen ücret üzerinden değil işverenin sunduğu ücret üzerinden çalıştırılabilmektedir.

- **Ücretini gecikerek almak ya da hiç alamamak;**

Kayıt dışı çalışan yabancı işgücü bazen birkaç aylık emek karşılığını düzensiz olarak almakta bazen de hiç alamamaktadır.

- **Devamlılığı olmayan işlerde çalışmak zorunluluğu;**

İşverenin, yabancı işgücüne ihtiyaç duyduğu dönemde, talep ettiği sürede çalıştırması, işi bittiğinde çıkarması ya da uyguladığı olumsuz tutum/davranışlar nedeniyle işgücünün, işi bırakması kayıt dışı çalışmanın olası sonuçlarındandır.

- **Kadınlara özel durumlar;**

Kayıt dışı çalışan kadın yabancılar, her türlü istismara açık olarak, korunmasız ve güven duygusundan uzak çalışma şartlarına maruz kalabilmektedir. Sarkıntılık, mobbing, cinsel taciz ve benzeri sorunlarla karşı karşıya kaldıklarında kayıtsız olmaları nedeni ile şikayet mekanizmasını başlatamamakta ve mağduriyetlerini kendi içlerinde, sessizce yaşamak zorunda kalabilmektedirler. Ayrıca gebelik ya da doğum sonrası dönemde, yasaların sağladığı/sunduğu şartlardan yararlanamamaktadırlar.

- **Pasaporta el konulması;**

İşveren tarafından, düzensiz yabancı işgücünün pasaportuna el konulduğunda kişi, kimlik tespiti dahil pek çok konuda dezavantajlı duruma düşmektedir.

- **Hak aramada yaşanan güçlükler;**

Kayıt dışı çalışan yabancılar, hem yasalar hem de insani boyutta yaşanan tüm ihlaller için geçerli olmak üzere herhangi bir yetkili merciiye başvuramamakta, bu nedenle söz konusu mağduriyetlerin getirdiği güçlükleri yaşamak zorunda kalmaktadırlar.

BİLDİRİM YÜKÜMLÜLÜĞÜ

Yabancı çalıştıran işverenler ile süresiz veya bağımsız çalışma izni bulunan yabancılar, çalışma izninin veya çalışma izni muafiyeti kapsamında çalışmanın başlaması ve sona ermesi durumu ile çalışma izni veya çalışma izni muafiyetinin iptalini gerektirecek hâlleri on beş gün içinde Bakanlığa bildirmekle yükümlüdür.

6735 sayılı Kanununun 23.maddesi hükmü gereğince uygulanacak idari yaptırımlar	İdari para ceza miktarı (TL)
Bildirim yükümlülüğünü yerine getirmeksizin; 1) Bağımsız veya süresiz çalışma izni ile çalışan yabancıya 2) Yabancı çalıştıran işverene her bir yabancı için	475
Çalışma izni olmaksızın; 1) Bir işverene bağlı olarak çalışan yabancıya	2851
2) Bağımsız çalışan yabancıya dört bin sekiz yüz Türk lirası	5704
3) Yabancı çalıştıran işverene veya işveren vekiline her bir yabancı için	7130
Sayılan fiillerin tekrarı hâlinde idari para cezaları bir kat artırılarak uygulanır.	

Sosyal Güvenlik

Çalışma izni veya çalışma izni muafiyeti alan yabancılar ile yabancı çalıştıran işverenler, sosyal güvenlik mevzuatından kaynaklanan yükümlülüklerini kanuni süresi içinde 31/5/2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu hükümlerine göre yerine getirirler.

Çalışma izni verilen tüm yabancılar ulusal sosyal güvenlik sistemimize dâhil olurlar. Bu şekilde yabancıların da sağlık ve sosyal güvenlik haklarından yararlanmaları sağlanmaktadır. Yabancılar için başvuru esnasında Bakanlığımıza beyan edilen ücret üzerinden sosyal güvenlik primi ödenmesi gerekmektedir.

Türkiye'nin sosyal güvenlik sözleşmesi imzalamış olduğu ülke vatandaşları için çalışma izin döneminde primlerinin kendi ülkelerinde ödendiğini kanıtlamaları halinde SGK'ya ayrıca prim ödenmeyecektir.

Ön İzin Uygulaması

Mesleki yeterlilik gerektiren **sağlık ve eğitim hizmetleri ile yükseköğretim kurumlarında çalışacak yabancı akademisyenler** için yapılacak çalışma izni başvurularında **ön izin** alınması zorunludur. Sağlık hizmetlerinde Sağlık Bakanlığı, eğitim hizmetlerinde Millî Eğitim Bakanlığı, Akademisyenler içinse Yükseköğretim Kurulu ön izin vermeye yetkilidir.

ÖĞRENCİLERİN ÇALIŞMA HAKKI

Türkiye'de bir yükseköğretim kurumunda örgün öğretim programlarına kayıtlı yabancı öğrenciler, çalışma izni almak kaydıyla çalışabilirler. Yabancı öğrencilerden ön lisans ve lisans

düzeyinde öğrenim görmekte olanlar, öğrenimlerinin ilk yılının tamamlanmasından sonra çalışma iznine başvurabilir kısmi süreli çalışabilirler. Örgün öğretim programlarına kayıtlı lisansüstü öğrenciler için bu sınırlamalar uygulanmaz.

Yabancı öğrencilere verilen çalışma izinleri, geçerli öğrenci ikamet iznini ve bu ikamet izninin sağladığı hakları sona erdirmez. Yabancı öğrencilerin çalışmasına ilişkin usul ve esaslar Göç Politikaları Kurulunca belirlenen esaslar dikkate alınmak suretiyle, İçişleri Bakanlığının görüşü alınarak Bakanlıkça belirlenir.

GEÇİCİ KORUMA KAPSAMINDAKİ SURİYELİLERİN ÇALIŞMA İZİNLERİ

İş piyasasına erişim ile ilgili düzenlemeleri içeren Geçici Koruma Sağlanan Yabancıların Çalışma İzinlerine Dair Yönetmelik 15/01/2016 tarihinde Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Geçici koruma sağlanan yabancılar, **geçici koruma kayıt tarihinden altı ay sonra** çalışma izni almak için Bakanlığa başvuruda bulunabilir. Çalışma izni başvuruları, geçici koruma sağlanan yabancıları çalıştıracak işveren tarafından e-Devlet Kapısı üzerinden yapılır.

Mevsimlik tarım veya hayvancılık işlerinde çalışacak geçici koruma sağlanan yabancılar, çalışma izni muafiyeti kapsamındadır. Çalışma izni muafiyeti başvuruları, geçici koruma sağlanan Çalışma ve İş kurumu İl Müdürlüğüne yapılır. Bu başvurular, ilgili valilik tarafından Bakanlığa bildirilir.

Türk vatandaşı sayısı üzerinden sektör ve illere göre açık iş ve işe yerleştirmeler dikkate alınarak, **geçici koruma sağlanan yabancı sayısı işyerinde çalışan Türk vatandaşı sayısının yüzde onunu geçemeyecektir**. Toplam çalışan sayısı ondan az olan işyerlerinde, en fazla bir geçici koruma sağlanan yabancıya çalışma izni verilebilir.

Geçici koruma sağlanan yabancılar çalışma iznine başvuru hakkı verilmesinde, Geçici Koruma Yönetmeliğinin 24 üncü maddesi uyarınca yabancıya kalmasına izin verilen iller esas alınır.

Geçici koruma sağlanan yabancılar asgari ücretin altında ücret ödenemez.

Kamu yararına çalışan dernek statüsüne sahip dernekler, Vergi muafiyeti tanınan vakıflar, insani yardım hizmeti faaliyetlerinde geçici koruma sağlanan yabancıları çalıştırmak üzere Bakanlığa başvurabilir. Bu tür dernek ve vakıfların Bakanlığa yapılan çalışma izin taleplerinin değerlendirilmesinde **istidam kotası uygulanmayacaktır**. Bu kapsamda yer almayan dernekler, dernek şube veya temsilcilikleri, federasyonlar, konfederasyonlar ve yabancı dernekler ile merkezleri yurt dışında bulunan dernek ve vakıf dışındaki kâr amacı gütmeyen kuruluşların Türkiye'deki şube veya temsilcilikleri geçici koruma sağlanan yabancıları çalıştırmak üzere Bakanlığa başvurabilir. Ancak, başvuru yapan kuruluşa ilişkin İçişleri Bakanlığının uygun görüşü aranır. Uygun görüş alınamayan kuruluşlara ait başvurular değerlendirme yapılmaksızın işlemde kaldırılır.

ULUSLARARASI KORUMA KAPSAMINDAKİ YABANCILARIN ÇALIŞMA İZİNLERİ

Uluslararası Koruma Başvuru Sahibi Ve Uluslararası Koruma Statüsü Sahibi Kişilerin Çalışmasına Dair Yönetmelik 26.04.2016 tarihinde Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Yönetmelik doğrultusunda;

Mülteci veya ikincil koruma statüsü sahibi kişiler statü almasından itibaren bağımlı veya bağımsız olarak çalışabilir. Mülteci veya ikincil koruma statüsü sahibinin kimlik belgesi, çalışma izni yerine geçer ve bu durum kimlik belgesine yazılır. Statülerin herhangi bir nedenle sona ermesini veya kimlik belgelerinin iptalini gerektirecek nedenler, yabancının çalışma hakkını da sona erdirir.

Başvuru sahibi ve şartlı mülteci statüsü sahibi kişiler çalışmaya başlamadan önce çalışma izni almakla yükümlüdür. Bu kişilerden başvurusu uygun görülenlere çalışma izni Bakanlık tarafından verilir. Çalışma izni başvurusu uluslararası koruma başvurusu tarihinden altı ay sonra yapılabilir. Belirli bir ilde ikamet etme yükümlülüğü getirilen başvuru sahibi ve şartlı mültecinin, bu il sınırları dışında çalışma izni almak için yaptığı başvurular, İçişleri Bakanlığının görüşü alınarak sonuçlandırılır. Çalışma izni başvurularının değerlendirilmesinde, Bakanlıkça belirlenen değerlendirme kriterleri uygulanır.

SERBEST BÖLGELERDE ÇALIŞACAK YABANCILARIN ÇALIŞMA İZİNLERİ

Serbest Bölgelerde Çalışacak Yabancıların Çalışma İzinlerine Dair Yönetmelik 27.05.2017 tarihinde Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Türkiye’de yasal olarak bulunan yabancının serbest bölgede çalışmak üzere çalışma izni başvurusu ve süre uzatma başvurusu kullanıcı tarafından **Ekonomi Bakanlığına bağlı ilgili serbest bölge müdürlüğüne yapılır.** Başvuruyla ilişkin bilgi ve belgeler serbest bölge müdürlüğü tarafından Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı otomasyon sistemine girilir. Ekonomi Bakanlığı belirleyeceği değerlendirme kriterlerini esas alarak kullanıcıya ve yabancıya ilişkin bilgi ve belgeler üzerinden başvuruyu değerlendirir ve değerlendirme sonucunu sistem üzerinden Bakanlığa iletir. Çalışma İzinleri Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı tarafından düzenlenir.

ALO 170 Bilgilendirme Hattı

Yabancıların çalışma izinleri, başvurular, mevzuat ve benzeri konularda her türlü soru ve talepleri karşılamak üzere “ALO 170” Çalışma ve Sosyal Güvenlik İletişim Merkezi 7 gün 24 saat kesintisiz hizmet vermektedir.